

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Lain 4 §:ssä säädetään suhteesta kansainvälisiin velvoitteisiin. Näkövammaisten liitto pitää välttämättömänä, ettei valmiuslain soveltaminen anna mahdollisuutta kansainvälisistä velvoitteista poikkeamiseen. Lisäksi on hyvä, että pykälän perusteluissa on erikseen mainittu YK:n vammaissopimus. Se on Suomea sitova ja voimassa lakina. YK:n vammaissopimuksesta on enemmän myöhemmin tässä lausunnossa.

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottomenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Saavutettavuudella ja monikanavaisuudella on kriittinen merkitys poikkeusolojen viestinnässä. Viranomaisen on 26 §:n 1 momentin mukaan tiedotettava toiminnastaan tehostetusti sekä erityisesti huolehdittava viestinnän oikea- aikaisuudesta ja saatavuudesta väestön tiedonsaannin turvaamiseksi. Näkövammaisten liitto muistuttaa, että näkövammaisten ja kuulonäkövammaisten tulee saada sama tieto kuin muukin väestö ja samanaikaisesti muun väestön kanssa.

Vaikka työryhmänmietintö ehdottaa lain 26 §:ään viittausta lakiin digitaalisten palvelujen tarjoamisesta (306/2019), kyseisen sääntelyn tarkoitusta ei perusteluissa avata. Näkövammaisten liitto katsoo, että perusteluissa tulee tarkemmin korostaa saavutettavan viestinnän velvollisuutta. Tämä tarkoittaa muun muassa viranomaisen antamaa hätä- ja kriisitiedotusta, väestön suojaamista koskevia ohjeita, digipalveluiden ja muiden viestintäkanavien saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyviä velvoitteita sekä vaihtoehtoisten tiedonvälitystapojen turvaamista silloin, jos eri digipalveluiden käyttö estyy poikkeusoloissa. Saavutettavan viestinnän velvollisuus liittyy myös valmiuslain 18 lukuun.

Lain 26 §:n 2 momenttiin esitetään informatiivisia viittauksia muuhun lainsäädäntöön. Pykälän perusteluissa viitataan muun muassa velvollisuuteen välittää vaaratiedotteita. Näkövammaisten liitto huomauttaa, että television vaaratiedotteet eivät edelleenkään ole saavutettavia näkövammaisille. Käytännössä television vaaratiedote on näkövammaisille pelkkä piippaava ääni, sillä ruudulle tuleva teksti ei ole saatavissa puhuttuna. Kun vaaratiedotejärjestelmää uudistetaan, television vaaratiedotteet on saatava saavutettaviksi myös näkövammaisille. Vaaratiedotejärjestelmän uudistaminen on kirjattu pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman lukuun 10.1 Kansallista turvallisuutta ja yhteiskunnan kriisinkestävyyttä vahvistetaan; pelastustoimen ja hätäkeskuslaitoksen palvelujen turvaamista käsittelevän otsikon alle. Kirjaus on seuraava: "Vaaratiedotejärjestelmä uudistetaan".

Näkövammaisten liitto huomauttaa, että saavutettavuus ja monikanavaisuus viestinnässä on osa oikeutta saada elintärkeää tietoa yhdenvertaisesti ja viipymättä, eikä se voi jäädä tulkinnanvaraiseksi kriisi- ja poikkeustilanteissa.

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Lain 44 §:ssä säädetään sosiaali- ja terveydenhuollon erityisestä työvelvollisuudesta. Pykälän 2 momentin mukaan työvelvollista ei voitaisi määrätä hoitamaan sellaisia tehtäviä, joita sote-järjestämislain mukaan voi hoitaa vain hyvinvointialueeseen

palvelussuhteessa oleva. Lisäksi momentin mukaan työvelvollista ei voitaisi määrätä hoitamaan sellaisia tehtäviä, joiden hoitamiseksi on muualla sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä säädetty erityiseksi edellytykseksi virkasuhde. Tällainen tehtävä on muun muassa sosiaalihuoltolain 36 §:n 5 momentin mukainen palvelutarpeen arviointi. Näkövammaisten liitto kannattaa esitystä.

Lain 50 § :ssä säädetään työmääräystä annettaessa huomioon otettavista seikoista. Pykälän 1 momentin mukaan työmääräys voidaan antaa vain sellaiseen työhön, jota työvelvollinen pystyy kohtuudella tekemään ottaen huomioon hänen ikänsä, terveydentilansa, mahdollinen vammaisuutensa, perhesuhteensa, koulutuksensa, aikaisempi työkokemuksensa sekä tehtäväksi määrättävän työn luonne. Työmääräys voidaan antaa myös osa-aikaiseen työhön, ellei työvelvollinen 1 momentissa tarkoitetuista syistä voi tehdä kokopäivätyötä. Näkövammaisten liitto kannattaa esitystä, sillä näkövammaisten ihmisten kohdalla yksilöllisten tilanteiden huomioon ottaminen on välttämätöntä. On myös huomattava, että näkövammaisten liikkuminen työpaikalle sekä työssäkäyntialueella että työssäkäyntialueen ulkopuolella on taattava. Tämä on edellytys sille, että näkövammaiset voivat käyttää ammattitaitoaan työtehtävissä myös kriisi- ja poikkeustilanteissa.

Kokonaisuutena esitettävän lain luvussa 8 on otettu hyvin huomioon vammaisuus ja vammaisten ihmisten sekä vammaisten lasten huoltajien tilanne. On kannatettavaa, että esitettävän 50 §:n 3 momentissa säädetään, ettei alle seitsemänvuotiaan tai pysyvästi tai pitkäaikaisesti sairaan lapsen huoltajalle tai jatkuvaa huolenpitoa tarvitsevan muun henkilön hoitovastuussa olevalle saisi lähtökohtaisesti antaa työmääräystä työssäkäyntialueen ulkopuolelle. Pykälän perusteluissa todetaan, että lapsella voi olla vammaisuuteen liittyviä erityistarpeita. Tämä ei kuitenkaan näy 3 momentissa, jossa mainitaan vain lapsen pysyvä tai pitkäaikainen sairaus. Näkövammaisten liitto esittää, että tähän lisätään maininta vammaisuudesta, jolloin kohta on seuraava:

"pysyvästi tai pitkäaikaisesti vammaisen tai sairaan lapsen".

Vamma ja sairaus eivät ole synonyymeja, joten molemmat on perusteltua mainita. Vastaavaan seikkaan viitataan työmääräyksen antamisen rajoituksia koskevan 51 §:n 1 momentin 5 kohdassa.

Lain 55 § :ssä säädetään työvelvollisuusrekisteristä. Näkövammaisten liitto pitää hyvänä, että pykälän 2 momentissa säädetään työkykyyn liittyvien seikkojen tallentamisesta rekisteriin. On erityisen tärkeää, että työkykyyn liittyvät terveydentilaa tai vammaisuutta koskevat tiedot tallennetaan rekisteriin vain, jos tietojen käsittely on välttämätöntä, jotta ne voidaan ottaa huomioon esitettävän 50 §:n 1 momentin mukaisesti.

Työryhmämietinnössä todetaan, että vammaisuuden vuoksi ihminen saatetaan vapauttaa työvelvollisuudesta poikkeusoloissa. Jatkovalmistelussa on tärkeää ottaa huomioon, että monet vammaiset ihmiset pystyvät täyttämään työvelvollisuuden, mikäli yksilöllisen tarpeen mukaiset ja tarkoituksenmukaiset vammaispalvelut sekä kohtuulliset mukautukset turvataan. Jokaisen kohdalla arviointi tulee tehdä yksilöllisesti, ei kategorisesti esimerkiksi asettamalla kaikki näkövammaiset samaan ryhmään. Vain yksilöllinen arviointi varmistaa, että vammaisten ihmisten yhdenvertaisuus työvelvollisuutta koskeissa päätöksissä toteutuu.

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Luvussa ei juurikaan huomioida vammaisia ihmisiä, vaikka väestön suojaaminen ja evakuointi edellyttävät konkreettisia ja ennakoivia toimenpiteitä. Näkövammaisten liitto katsoo, että valmiuslakiin tulee sisällyttää velvollisuus laatia suunnitelma siitä, miten vammaisten ihmisten turvallisuus varmistetaan väestönsuojiiin siirtymisessä ja mahdollisissa evakuoinneissa. Tämä sisältää esimerkiksi saavutettavan tiedon toimittamisen, esteettömät siirtymis- ja kuljetusjärjestelyt, tarvittavien apuvälineiden, lääkitysten ja vammaispalvelujenvarmistamisen sekä vastaanottavan paikkakunnan majoituksen ja palvelujen esteettömyyden. Esimerkiksi väestön siirtämistilanteissa näkövammaisia ja kuulonäkövammaisia ihmisiä ei tule jättää tilanteeseen, jossa vieras tai muuttunut ympäristö tai muiden ihmisten toiminta tekevät näkövammaisen liikkumisesta, valkoisen kepin kanssa tai ilman, vaikeaa, turvatonta ja jopa mahdotonta. Näkövammaisten ja kuulonäkövammaisten vieraassa ja muuttuneessa ympäristössä tarvitsema opastus tulee toteutua asianmukaisesti ja oikea-aikaisesti. Myöskään tiedonkulun ja tiedonsaannin saavutettavuusongelmien vuoksi näkövammaiset eivät saa jäädä sivuun.

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Lain 75 §:ssä säädetään väestönsuojeluun tarvittavien tilapäisten väestönsuojien rakentamisvelvollisuudesta. Näkövammaisten liitto esittää, että säädöstä tarkennetaan mainitsemalla, mitä tilapäisellä väestönsuojalla tarkoitetaan ja mitä tilapäisen väestönsuojan esteettömyydeltä edellytetään. Esteettömyyden osalta on välttämätöntä tarkastella asiaa myös näkövammaisten näkökulmasta.

Lain 77 §:ssä säädetään siirtyneen väestön majoittamiseen tarvittavien huoneistojen luovutusvelvollisuudesta. Pykälän perusteluissa todetaan, että majoitusta järjestettäessä tulisi ottaa erityisesti huomioon muun muassa vammaiset ihmiset. Käytännössä ei kuitenkaan tarkenneta, mitä tällä tarkoitetaan. Näkövammaisten liitto esittää, että vammaisuuden ja vammaisten ihmisten huomioon ottamista tarkennetaan.

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Lain 85 §:ssä säädetään lakisääteisten vakuutuksien, etuuksien ja sosiaaliavustusten muutoksista. Näkövammaisten liitto vastustaa pykälän 1 ja 2 momentteihin esitettäviä säännöksiä etuuksien maksamisen lykkäämisajan pidentämisestä kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Esitys kohdistuu kohtuuttomasti vammaisiin ihmisiin, joilla osalla ainoa toimeentulo on joki tässä pykälässä mainittu sosiaaliturvaetus. On myös huomattava, että näkövammaisen aiheuttama haitta tai siitä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset eivät katoa poikkeustilanteen aikana, jolloin etuuksien maksun lykkääminen on kohtuutonta. Esitys ei myöskään ole yhdenvertainen, kun sitä tarkastellaan suhteessa vammattomaan väestöön.

Pykälän perustelujen mukaan toimintamekanismia ehdotetaan muutettavaksi siten, ettei toimivaltuuden soveltaminen sisältäisi jatkossa etuuden maksajan yksilöllistä harkintaa, vaan sitä sovellettaisiin suoraan käyttöönotto- ja soveltamisasetusten perusteella kaikkiin etuudensaajiin. Näkövammaisten liitto vastustaa esitystä. Yksilölliset tarpeet ja elämäntilanteet sekä yhdenvertaisuus suhteessa vammattomaan väestöön on unohtunut toimintamekanismin muutosta esitettäessä.

Esitettävän lain 86 §:ssä säädetään etuuksien vähimmäismäärästä. Pykälän 2 momentissa säädetään eläkkeiden vähimmäismäärästä. Sen mukaan etuuksien määrä on vähintään kansaneläkelaisissa tarkoitetun täysimääräisen kansaneläkkeen suuruinen. Kyseistä euromäärää ei perustella mitenkään. Ei myöskään perustella sitä, miksi euromääräksi ei ole otettu takuueläkkeen suuruista euromäärää.

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Näkövammaisten liitto toteaa, että esityksessä jää epäselväksi, millä kriteereillä arvioidaan, mitkä palvelut katsotaan poikkeusoloissa välttämättömiksi. Vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien turvaaminen edellyttää selkeitä kriteerejä, joiden perusteella vammaisten ihmisten palvelut katsotaan välttämättömiksi. Mikäli vammaispalveluja tai muita vammaisten ihmistentarvitsemia palveluja päätetään keskeyttää, arvioinnin palvelujen keskeyttämisestä tulee perustua huolelliseen yksilölliseen harkintaan. Näkövammaisten liitto vaatii, että vammaispalveluista ainakin kuljetuspalvelut (liikkumisen tuki) ja henkilökohtainen apu taataan kriisi- ja poikkeustilanteissa. Esityksessä ei ole otettu huomioon, että jos vammaispalveluja ei turvata, voi valmiuslain mukaisten velvoitteiden täyttäminen olla vammaisille ihmisille vaikeaa tai mahdotonta. Näitä velvoitteita ovat muun muassa työvelvoite ja väestön siirtymisvelvoite.

Näkövammaisten liitto vaatii, että esitystä täsmennetään. Ellei täsmennyksiä tehdä, on vaarana, että vammaisten ihmisten palvelut keskeytetään laajasti. Tämä on vastoin YK:n vammaissopimuksen ja perusoikeuksien velvoitteita. Lisäksi se tekisi näkövammaisten arjesta ja suoriutumisesta kriisi- tai poikkeusoloissa hyvin vaikeaa tai mahdotonta.

Näkövammaisten liitto vaatii, että esitettävän lain 14 lukua tarkastellaan huolellisemmin, perusteellisemmin ja laajemmin vammaisten ihmisten näkökulmasta.

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kieltä) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

Näkövammaisten liitto muistuttaa, että on kiinnitettävä huomiota saavutettavien viestintäkanavien toimivuuteen. Ellei näin tehdä, näkövammaiset ja kuulonäkövammaiset ihmiset eivät saa tarvitsemaansa välttämätöntä tietoa.

Muilta osin Näkövammaisten liitto viittaa tässä lausunnossa esitettävän lainlukuun 4 antamaansa lausuntoon.

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

Vaikutuksia on arvioitu perus- ja ihmisoikeuksien (luku 4.2.4.1) näkökulmasta. Lisäksi on arvioitu vaikutuksia ihmisryhmiin ja sukupuolivaikutuksia (luku 4.2.4.2). Vaikutusarvioinneissa on mainintoja vammaisista ihmisistä ja YK:n vammaissopimuksesta. Näkövammaisten liitto esittää, että vaikutuksia vammaisiin ihmisiin tarkennetaan tässä lausunnossa esiin tuotujen seikkojen osalta. Tämä on välttämätöntä, jotta esitettävän lain todelliset vaikutukset vammaisiin ihmisiin tulevat esiin.

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

Näkövammaisten liitto toteaa, että valmiuslaissa tulee vammaiset ihmiset ottaa huomioon esitettyä paremmin. Vammaisuus ja vammaiset ihmiset on mainittu monessa kohdassa, mutta kokonaisuuden ja vammaisten ihmisten aseman turvaamisen näkökulmasta se ei ole riittävää. On myös huomattava, että vammaisia ihmisiä ei tule asettaa vamman vuoksi muita heikompaan asemaan.

Näkövammaisten liitto on huolissaan lain vaikutuksista jo valmiiksi yhteiskunnassa heikommassa asemassa oleviin vammaisiin ihmisiin. Viranomaisilla on poikkeusoloissa laajat mahdollisuudet ohjata ja priorisoida palveluita ja esimerkiksi rajoittaa liikkumista. Valtion on näissäkin tilanteissa huolehdittava vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta sekä yhdenvertaisuudesta suhteessa vammattomaan väestöön.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus mainitaan monessa kohdassa, mutta sen merkitystä ei täsmennetä esityksessä tai sen perusteluissa. YK:n vammaissopimuksen 4.3 artiklan mukaan tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät heitä edustavien järjestöjen kautta. Osallistamisvelvoite on laaja. Tämä ei ole lain valmistelussa toteutunut.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea (CRPD-komitea) on syksyllä 2025 antanut Suomea koskevia suosituksia. CRPD-komitean suosituksen kohdan 21 mukaan Suomen tulee varmistaa, että humanitaarista toimintaa, katastrofiriskien vähentämistä, väestönsuojelua ja ilmastonmuutosta koskevat lainsäädäntö-, politiikka- ja toimeenpanokehykset sisältävät konkreettisia toimenpiteitä vammaisten henkilöiden suojelun ja turvallisuuden varmistamiseksi. Suosituksen mukaan vammaiset

henkilöt tulee osallistaa tiiviisti ja aidosti näitä linjauksia koskevaan suunnitteluun, toteutukseen ja seurantaan heitä edustavien järjestöjen kautta.

Lisäksi on huomattava, ettei työryhmän mietinnössä YK:n vammaissopimuksen soveltamista pohdita samoin kuin muita ihmisoikeussopimuksia (s. 193-195). YK:n vammaissopimus on Suomessa osa voimassa olevaa lainsäädäntöä, joka on asianmukaisesti huomioitava valmiuslakia muutettaessa. Valmiuslain osalta erityisen tärkeää on artikla 11, jonka mukaan sopimuspuolten on toteutettava kaikki tarvittavat toimet varmistaakseen vammaisten henkilöiden suojelu ja turvallisuus vaaratilanteissa.

CRPD-komitean suositukseen viitaten on olennaista, että vammaisten ihmisten osallisuus varmistetaan valmiuslain seuraavissa valmisteluvaiheissa.

Näkövammaisten liiton saamien tietojen mukaan vammaisia ihmisiä ei ole osallistettu riittävästi työryhmän mietintöön. Työryhmän mietintö käsittelee osallistamista hyvin niukasti, eikä se vastaa YK:n vammaissopimuksen edellyttämää osallistamisen tasoa. Valmistelun jatkovaiheessa on olennaista laajasti osallistaa vammaiset ihmiset ja heitä edustavat järjestöt valmisteluun, jotta Suomi noudattaa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitean tuoretta suositusta.

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Kokko Sari
Näkövammaisten liitto ry